

תהילה טמיר (בהריון)
היא זקוקה ליד...

המקובלת, אז המסלול שבו הלכתי אינו טוב. אילו רציתי להתקדם בדרכים המקובלות, הייתי צריך להיות "יועץ של", להיראות, להצטלם. שאלו אותי מדוע לא הצטלמתי עם הפמליה של שימרון פרס בעצרת. אני הרי הכנתי חלק מפגישותיו, ובמיוחד את הפגישה עם שרהחוף סיני. אבל בזה הסתיים תפקידי. להצטלם, לייצג, להיותי, "עוזר של" — זהו המסלול הנכון. המסלול שבו אני הלכתי היה מסלול של תלאות וכאב, שהיו בו נקודות-אושר.

אושר לא תמיד מקביל לתוצאות. התקופה השניה היפה היתה בין השנים 1975-1980, כשנושא השלום היה בתהליך. אז חלו הגישושים הרציניים. אחר-כך חלה ההידרדרות.

סיכום: נאב ואושר

ב מבט לאחור, אילו הייתי צריך לבנות את חיי על-פי הנורמה

חששות? כמו בדברים אחרים, יש אור ויש חושך. האור הוא שיגורל ילד נוסף בישראל, ושלם (לתהילה) יישאר הילד אחרי שאמות. לי הרי יש ילדים נוספים.

האם איני חושש? את ילדי הקודמים לא גידלתי ממש. אשתי גידלה אותם, ואני הייתי בא הביתה מהצבא ועושה להם "פוצילה", מוצילה".
האם תהיה לי הסבלנות לגרל כעת ילד? רווקא כיום, קשרי עם ילדי הדוקים יותר מאשר בעבר. נראה לי שהיום זה מתאים לי יותר מאשר בעבר. אז זה לא לפי הנורמות. מה בעיניך — ביולוגית?
בסיכומי של רבר, אדם נמרד בכישוריו. המוות של המוח והמוות של המין, כמובן הכולל — אהבה, תשוקה גופנית — גרוע מהמוות הפיסי. היא התחנתה גם כדי שיהיה לה ילד. כשהתחנתתי לפני שנה, היה לי ברור שגם זה יהיה. ותודה לאל — זה מגיע.

זיקנה:

האמא שלי"

איך זה? מה לעשות, כשמודקנים — קיימת סגליות, כן?
אני יודע מה זאת זיקנה: אני רואה זאת כשאי נוסע, פעם בשבוע, לרעננה, לבית-חלונשיין. שם אמא שלי. אני יושב איתה במשך שעות והיא מברבת אלי.
היא מספרת עלי. היא לא מכירה אותי.

קאריירה: "חמיד

הלך לי קשה"

איך זה? לא מבנה עצמי. איש-ציבור נכון שאני כבותרות, בגלל עיסוקי. תמיד הלך לי קשה, יחסית. את הדרגות שלי קיבלתי קשה בצבא. מעולם לא קפצו אותי. אינני חייב מאומה לאיש. מעולם לא השתייכתי לקליקה כלשהי. כשחזרתי מהשבי — נשכיתי כאד רח — נתנו לי דרגת רב-סרן. אחר-כך היה לי הכבוד להיות בין 11 הבעיות — המציאו לכבוד צ"צ (שלמה להט), חקה (יצחק חופי), לכבודי ולכבוד אחרים את דרגת התת-אלוף. אחר-כך הייתי תת-אלוף במשך 10 שנים! אני מחשיב שתי תקופות כגיפות ביותר בחיי.

כעצם, מה זה אושר? הרברים שנותנים לי את האושר הגדול ביותר — ניתן למדוד אותם בדקות או בשעות.

תקופה אחת היתה כשפיקרתי במשך ארבע שנים על המיכללה הבינורונית לפיקוד מטסה (מ-1962 עד 1967). מבית-הספר הזה יצא הדור שהנהיג את מלחמת ששת-הימים. זאת היתה תקופה מאושרת, שלמה, תקופה של שביעות-רצון. גם הורכתי, גם כתבתי ספרים-ילמוד.

נמאס לי מכל ההצגות והשקרים, והורעתי: "אני אשם בכל! אני החלטתי על הגיוס!"

עכשיו, ראי מי היה בן-גוריון? הסתבר לי שראש-אג"ם וראש-אמ"ן (מאיר זורע ויהושפט הרבני) עפו. אז מונה רבין כראש-אג"ם ומשם — דרכו לרמטכ"לות ולראשות-ממשלה היתה סלולה.
איך אני מסביר את מה שקרה? חשכתי על זה רבות: או שבן-גוריון, שהרי ידע את האמת, קיבל החלטה של מנהיג, או שפשוט הרעש היה כל-כך גדול — שאני הייתי ראש קטן מדי...

נשים:

"אני רומנטיקון"

איך חסו עם נשים? לא קל לי להיברר בכלל. יש לי מעצורים רבים, לא חשוב מה הם.
אני לא איש שנועד לפתח שיחה. אבל היו לי בהחלט — לא הרבה — רומנאים גדולים.
איני מדבר רק על הצד של השימחה, אלא גם על העצב, וכל מה שברוך כזה. רון ג'ואן? אם התרמית הזאת — ואני יודע שמשוה מזה דבק בי — פירושה, שאני רץ ומחפש, אז לא היה ולא נברא.

הייתי אומר שהיו לי רומנאים מאוד-מאוד איכותיים. כמו שאני רוחף את התהליך-השלום, גם את הרומנאים שלי ניהלתי לעומק וברצינות. היו כרוכים בכך שמות — אינני רוצה לשים את כל השמות על הנייר, אבל מכמה מהם היית נופלת על הארץ? — שמעוורדים קינאה: למה הוא ולא אני? חוץ מזה, אני בן מול-עקרב, מה לעשות.

לפעמים זה מרגיז אותי, כל הפירסומים והרכילות על כך, אבל אם הגורמים לדימוי הזה הם כמה תכונות-אופי שיש לי, ואם אני צריך לברוח מהדימוי ולוותר על התכונות האלה — אז אני לא מוותר עליהן, והדימוי — דימוי.

פעם שאלו אותי, לציטוט: "האם אתה אוהב נשים?" עניתי: "תשמחו שאני לא אוהב גברים..."
גבר שלא אוהב נשים הוא לא נורמלי.

כן, בהחלט רומנטיקון. אני חושב שהספר הבא שלי יהיה רומאן.

הילד: הוא

דרוש לאשתי

איך זה בתחום הנורמות, או איני איוצא-דופן בכך שהתחנתתי יותר מפעם אחת.
אצלי הניסואין לא היו בתחום הנורמה. אחרי שהתגרשתי לא האמנתי שאתחתן בשנית.
להיפך — התחנתתי בראשונה עם אשה שהיכרתי מילדות. מאוד אהבתי אותה, ועד היום אני נמצא איתה ועם הילדים ביחסים טובים. פשוט חשבתי שאני אדם שבנוי להיות עם עצמו, ולא חשבתי שאני מתפקד טוב בתוך מישפחה.

מישפחה אמורה להיות מבוססת על שיוויון ביחסים. חששתי שהרומיני טיות שלי עלולה להרוס זאת. לכן לא האמנתי שאעשה זאת שוב.

אם עשיתי זאת שוב, לפני שנה, זה היה על בסיס של אהבה רצי חזקה. התחנתתי (עם תהילה סלע) מפני שנוצרו שורשים די חזקים, כדי שניתן יהיה להתמודד עם העליות והירידות של לכן שמכונה "אהבה".
אם בדיקו אני בורח מראיונות חושפניים כמו זה. קשה לי להסביר במילים מדוע יכולתי להיות מיליונר, או שר, או חבר-נכנס, כבר לפני שנים, ואני לא.

האם לאבשרה טמיר רוש עוד ילד, כשיש לו כבר ילדים? התשובה היא: לא, אני לא צריך, אבל הרי מדובר באשה שהתחנתתי, ובוודאי שהיא רוצה בילד. היא מתקרבת לשנות ה-40 שלה, ואלה שנותיה האחרונות לעשות זאת.

מהשבי בירדן. כתבתי ספר, מעוז נציון, ולא רציתי לחזור לצבא. ביקשו ממני לכתוב במעורבות על קרבות לטרון החלטתי לכתוב: "האלוף מספר, המח"ט מספר, המג"ד מספר, המ"פ מספר..." עד שהגעתי למסקנה שכל הקרב הגי-דול עמד על מ"מ צעיר ושמו אריאל שרון.

נסעתי אליו, לכפר מל"ל. היתה אז תקופת-הצנע, ומאוד התרגשתי מכך שאכלנו ביחד צלחת שמנת. מאז התיידדנו.

היינו חברים כל-כך קרובים שכאשר קרה האסון עם אשתו הראשונה, טילפן אלי צ'רה (הרמטכ"ל-לשעבר, צבי צור) וביקש שאני אהיה האיש שיודיע לו על-כך.

הייתי כפוף לאריק פעמיים במשך הקאריירה שלי: פעם באוגדה שצלחה את התעלה ביום-כיפור (1973), ופעם כשהוא היה שר-ביטחון. לעומת זאת, ב-1952 הוא היה כפוף לי.

החברות בינינו נמשכה עד שקרה מה שקרה ב-1984, ונשכרו הכלים. היחסים נותקו לחלוטין. כיום אין הידרבות בינינו.

למרות זאת, עד היום יש בו דברים שאני אוהב. ניתן לאמר שנתר מישקע של כימיה.

הסיבה להידרדרות היחסים אינה פוליטית. אני יכול להיות בהחלט עם הברלים פוליטיים.

האם ניתוק היחסים מפריע לי? לפעמים זה כואב לי. כואב לי שמע-רתייחסים בת 30 שנים התפרקה. אבל זה נובע ממשוה שקרה, ושלא ניתן לתיקון. הבה-נרייק יותר: לא יכול לחזור המצב שהיה. יכול להיווצר מצב חדש.

כיום, ללא כל ספק, עוז (וייצמן) הוא האדם הקרוב ביותר אלי. לא, אני כך בית אצלו. אני לא בא הביתה כמעט לאף-אחד. לפעמים, כשבודד לי ורע לי, אני שואל את עצמי אל מי אני מסלפן. יש רמי אונגר, שאני יודע להיגבר עימו. הרבה אנשים שהייתי נפגש איתם בעבר — אני רואה יותר. מבחירה, נו, אילו הקשרים האלה היו שורשיים ועמוקים — או בוודאי הם היו נמשכים.

איברתי חברים באמצע הדרך. תהגני אותי אם אני זוכר איזה שהוא חבר מהצבא — אף אחד! יש לי חברים בארצות-הברית, במצריים — אנשים כמו הגנרל מחרוב, שניהלתי איתו את המסלול-המטעם ישראל, או כמאל חסן עלי.

לילהברווזים:

"הייתי ראש קטן"

איך זה? מבט בדיקו את המצב. הדרג האהרמיני והדרג הצבאי רבים על האחריות. אני תמיד אומר שבגללי, וזה יצחק רבין להגיע לראשות-ממשלה... זה היה ב-1959. אולי ב-1960. שמעתי על "לילהברווזים"? ישיבה מועצת-התכתיים והחליטה איר לבלבל את האוייב. איך? בשיטת "זאב! זאב!" אני הייתי אז ראש-מחלקת מיבצעים — אלוף-מישנה, בתפקיד מרכזי ביותר. הוחלט לערוך, מדי פעם, גיוסים פומביים, עד שהאוייב לא יידע להבחין בין גיוס-סרק לבין גיוס אמיתי.

קיבלתי הוראה לערוך תרגיל-גיוס. נו, או הרדיו השמיע סיסמאות, והכל הלך כמתוכנן.

פיתאום — אני רואה — קמה כהלה בכנסת (ומנחם) בנין עלה לרוכן במליאה ונאם: "בשעה הרתיגורל זאת, עלינו לשכות את כל המריכות הפנימיות ולהתאחד..."

מה מסתבר? שכחו לעדכן אותו ועוד כמה אנשים, שווה רק תרגיל.

קמה סערה גדולה וקראו לי באורח דחוף. אני נכנסתי לחדר, שבו כבר ישבו כולם, והרמטכ"ל (ראו) חיים לסקוב — אתר-כך כולם נחשבו כצדיקים גמורים — מסתכל בי בפליאה ושואל אותי: "אבשרה, מה קרה?"

נדהמתי. מייד הכנתי משננים לגלגל את האחריות עלי. אחרי כמה שעות של התמקיות

כל רעיונות פרס...

ושאר הנוגעים-בדבר הסכימו ביניהם על סיי-כומים משמעותיים, שיסוכמו רשמית במיפגש-הצמרת, לאור הזרקורים. אך ממש לפני רגע-ההכרעה נבהל, כנראה, פרס, ושפע רעיונות מקוריים ביותר.

"בוא נציע", אמר לטמיר, "מיזרח-תיכון ירוק...".
הכוונה היתה, לפי מיטב הבנתי, ליצור מיזרח-תיכון פורה ומשגשג, כדי שמרוב חקלאות וירק תישכחנה נקודות-המפתח בעימות האיזויר.

הצעה מעניינת אחרת היתה: "בוא נציע להם למחשב את המיזרח-התיכון!" — למלא את ה-איזור במחשבים. כלומר: בישה הקידמה והחק-לאות, נשכח מהעיקר.
חזרה לסיפורו של טמיר. "ברגע שפרס ירד מהמטוס במצריים, עם מזכיר הממשלה לשעבר (דן מרידור), ואחרי שיחותי הארוכות עם מובארק ועבודת-ההכנה המרובה, הוציע ועידות עם בנינים. הבנתי שהעסק אבוד..."

"התיסכול של עזר (וייצמן) הוא שלא משתפים אותו, שהוא מחוץ לעניינים, שאינו יכול לתרום די לתהליך-השלום. ואילו התיסכול שלי נובע מטעמיים הפוכים — דווקא מפני שאני כל-כך בעניינים ורואה איך מתקפסים..."

לאורך שיחותי עם טמיר, הוא חזר שוב ושוב לשאלה כיצד יש לעשות צעד דרמטי, כשל אנוור אל-סאדאת, למען תהליך-השלום, כיצד הוא מנסה לדלג על מיכשולים, לקדם דברים, להמציא פיתרונות מבריקים.

על שימרון פרס, ש"ללא כל ספק, הוא איש-שלום", סיפר, שבכל פעם שסיכם על התקדמות משמעותית, נבהל פרס בדקה ה-90 וחיפש דרכים צדדיות וחסמקות, ניסה להסית את הדיונים מהבעיות המרכזיות. טמיר התקשה לבטא את תחושותיו, ולכן החלטתי להוסיף סיפור משל: אחרי שטמיר ישב עם חוסני מובארק ויועציו

על מרפסת בית-הנשיא במצריים, והכן בפרוט-רוט את עידת-הפיסגה האחרונה מובארק-פרס, התכוונו הכל להישגים של ממש. מובארק, טמיר